

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges med 100 stemmer mod 7.

§ 2, således ændret
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende *det under B nævnte lovforslag*.

Ændringsforslag nr. 4, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 5 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik herefter til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om afgift af visse olieprodukter. (Lovforslag nr. L 24).

§ 1, ændringsforslag nr. 1 og 2 uden for betænkningen af skatteministeren samt § 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Man gik endelig til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om afgift af gas. (Lovforslag nr. L 25).

§ 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslaget
vedtoges med 94 stemmer mod 7.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Forespørgsel nr. F 10:

Forespørgsel til miljøministeren:

»Vil ministeren redegøre for bestræbelserne for at få standset afbrændingen af giftstoffer fra skibe i Nordsøen, herunder redegøre for, hvor store skadevirkninger afbrændingen har haft for liv og miljø gennem de sidste 15 år, samt oplyse, om der vil blive ydet økonomisk erstatning til de fiskere, som allerede har lidt tab, og som har haft store udgifter i forbindelse med de stedfundne demonstrationer?«

Af Jørgen Tved (FK) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 27/10 87. Fremme af forespørgslen vedtaget 3/11 87).

Begrundelse

Jørgen Tved (FK):

Anledningen til denne forespørgsel er naturligvis de meget bemærkelsesværdige og modige aktioner, som danske fiskere og andre foretog i oktober i år i Nordsøen, en aktion, som var rettet mod den giftafbrænding, som fandt sted, og som havde fundet sted i adskillige år, og en giftafbrænding, som det åbenbart ikke havde været muligt for skiftende regeringer at få afsluttet eller forbudt gennem normale forhandlinger.

[Jørgen Tved]

Vi ved ikke, om det var hr. Kent Kirk, som stod bag disse aktioner, men vi har da med megen interesse konstateret, at hr. Kent Kirk åbenbart er kommet til samme opfattelse som os andre, at det ofte er nødvendigt at tage lidt utraditionelle metoder i anvendelse. Der skal som bekendt en skarp lud til skurvede hoveder, og her var der altså tale om en giftafbrænding, der har foregået siden 1960'erne, og som danske fiskere i hvert tilfælde i 1981 havde gjort myndighederne opmærksom på og forlangt, at der blev sat ind imod. Det var en bemærkelsesværdig aktion, og der er al mulig grund til at sige til de mennesker, som gik ud i demonstrationerne ude i Nordsøen, at det var godt, de gjorde det.

Beklageligt er det, at myndigheder er så vanskelige at råbe op. At såkaldte ansvarlige politikere år efter år kan se på en tilsvining af miljøet i denne situation – godt nok langt fra Danmarks grænser, men alligevel en tilsvining, der har nogle uoverskuelige konsekvenser.

Hvad er det, der sker? Ja, man kan konstatere i dag, at bundforholdene er af en sådan karakter, at alt liv er dødt dér, hvor afbrændingen sker. Men de stoffer, der frigives ved afbrændingen, har måske nogle skadevirkninger, som vi ikke umiddelbart kan konstatere.

Vi ved, at der ved en dårlig forbrænding udvikles saltsyre, og saltsyre kender vi om ikke andet så fra den almindelige husholdning. Det er nogle ubehagelige stoffer at komme i alt for tæt berøring med.

Men vi ved også, at der sker udvikling af dioxiner, som er en uhyre farlig gift, som har nogle uoverskuelige konsekvenser, at det er meget, meget små koncentrationer, som kan være livsfarlige for mennesker og derfor naturligvis har en indvirkning på miljøet, på naturforholdene i Nordsøen.

Der er muligvis også andre giftstoffer, som bliver frigivet ved denne afbrænding. Derfor er det en afbrænding, der for længst burde have været stoppet.

Hvem er det nu, der foretager afbrændingen? Det er Danmarks såkaldte venner. Det er vore allierede i NATO og Fællesmarkedet, som er hovedansvarlige for, at denne giftafbrænding foretages. Ja, det er sågar også vores nordiske venner; Norge er en ikke uvæsentlig leverandør af giftstoffer, der skal afbrændes. Det er besynderligt, at man ikke blandt venner ved

fornuftige argumenter kan finde frem til aftaler, som for længst burde have stoppet denne afbrænding.

Som sagt krævede fiskernes organisationer allerede i 1981, at afbrændingen blev stoppet. De danske myndigheder har åbenbart været uhyre langsommelige med at følge de opfordringer op, som kom fra fiskernes organisationer.

Det er besynderligt, at man skal ud i demonstrationer som dem, vi oplevede i oktober måned. Det er også besynderligt, at man nu er i en situation, hvor det er nødvendigt at sige til disse fiskere, at I bør holdes økonomisk skadesløse for de udgifter, I har haft. I har faktisk optrådt på en måde, som tjener al miljøbeskyttelse til ære, en måde, som tjener andre til eksempel. Derfor bør man naturligvis ikke stiltiende se på, at I alene skal bære omkostningerne. Efter vores opfattelse burde man straks fra de danske myndigheder have sagt: Det er os, der har snorkeket i timerne, det er os, der ikke har været tilstrækkelig opmærksom på, hvad der foregår, og hvilke konsekvenser denne giftafbrænding har. Vi må naturligvis tage skade for hjemgæld, gribe ind på en sådan måde, at fiskerne bliver holdt skadesløse. Det er baggrunden for, at vi har rejst denne forespørgsel her i dag.

Er der da ikke andre muligheder, er der måske nogen, der spørger. Naturligvis er der det. Hele afbrændingen kunne udmærket foregå på anlæg som f.eks. Kommunekemi i Nyborg. Vi har ikke sagt, at den skal foregå på Kommunekemi, vi har indtrykket af, at netop denne virksomhed kører på fuldt tryk, at det er ikke her, man kan tage de ca. 100.000 tons, der årligt afbrændes i Nordsøen. Men vi har sagt, at det ville være rimeligt, at de lande, som foretager afbrændingen, for længst burde have etableret sig med lignende afbrændingsanlæg, som kunne fjerne de giftstoffer, de affaldsprodukter, som de nu åbenbart mener at de kan smide i nabovens have. For det er bogstaveligt talt det, der sker.

Teknisk er der ingen vanskeligheder ved at skaffe sig af med disse affaldsprodukter ved at foretage afbrændingen i land. Alligevel har man ikke kunnet gøre det. Det er naturligvis, fordi det drejer sig om økonomi. For dem, der producerer de forskellige produkter, hvorfra affaldsstofferne kommer, er det et spørgsmål om at tjene penge, og det kommer dem ikke en

[Jørgen Tved]

høstblomst ved, om det går ud over andre mennesker – bare profitten er tilstrækkelig høj.

Det er altså også her, at de danske myndigheder åbenbart ikke kan brække igennem. Det er nogle profitinteresser, som skal tilgodeses for noget andet. Det er kold cash, det drejer sig om; derfor gør det ikke så meget, om vennerne sviner til og skader danske miljø- og fiskerinteresser.

Vi synes, at det er spil for galleriet i denne sag, vi har oplevet i Esbjerg, hvor såkaldt ansvarlige politikere siger, at nu vil vi gøre noget, og så, når de kommer lidt derfra, kan de slås om, om det sker i 1989, eller det sker i 1991, eller hvornår det måtte ske. Det er der ingen der rigtigt ved noget om. Det sker måske i en endnu fjernere fremtid, hvis ikke fiskerne er meget oppe på mærkerne, gør, hvad de kan for hele tiden at holde fast i problemet.

Vi vil altså som sagt godt bede ministeren om at give et helt tydeligt svar på: Hvornår stopper denne afbrænding? Hvornår er det muligt at få sat et stop for mere miljøsvineri i Nordsøen? Vil ministeren fortælle, at den danske regering naturligvis på samme måde som f.eks. det konservative medlem af det høje Ting hr. Kent Kirk står bag aktionen, også økonomisk holder fiskerne skadesløse for de aktioner, de har været ude i?

Besvarelse

Miljøministeren (Chr. Christensen):

I Danmark bortskaffer vil ikke affald på havet, hverken ved dumpning eller havafbrænding. Men som det muligvis vil være bekendt, kan man lovligt inden for både den regionale Oslokonventions og den globale Londonkonventions rammer afbrænde affald i Nordsøen.

Vi har i Danmark gennem mange år haft den faste politik, at vi ganske enkelt ikke vil benytte havet som affaldsplads. Vi anser derfor dumpning og havafbrænding for uacceptable bortskaffelsesmetoder og ønsker, at disse aktiviteter ophører og meget gerne omgående.

Nu tilhører havene jo hele menneskeheden, og den danske regering kan kun bestemme over danske skibe samt over udenlandske skibe på dansk søterritorium. Den danske holdning til havafbrænding er baseret på en række holdninger af politisk, økonomisk, faglig og etisk art. Vores modstand hviler først og fremmest på et

ønske om at skåne havmiljøet for unødvendige belastninger. Affald, der er opstået på land, bør derfor bortskaffes på land.

De lande, der afbrænder affald på havet, er ikke nødvendigvis de samme, som lider af følgerne af en eventuel forurening.

Det er svært at sikre en effektiv kontrol med havafbrænding. Havafbrænding er en nem bortskaffelsesmetode, og den tilskynder derfor ikke til udvikling af renere teknologi.

Den danske holdning til havafbrænding deles desværre ikke af alle Nordsølande. Vores eneste mulighed for at få havafbrændingen stoppet er at foreslå det i de forskellige internationale fora, der tager sig af havmiljøet, og at forslaget vedtages heri.

Fra dansk side deltog vi aktivt i udformningen af et afbrændingsbilag til Oslokonventionen, og det lykkedes Danmark og de andre nordiske lande at præge udformningen heraf. Afbrændingsbilaget, der blev vedtaget i 1983, er formelt set endnu ikke trådt i kraft, fordi Spanien og Belgien mangler at ratificere det.

I henhold til afbrændingsbilaget skal de kontraherende parter inden 1990 fastsætte en dato for ophør af havafbrænding. Danmark har flere gange foreslået, at landene skulle mødes for at få fastsat denne ophørsdato, men desværre endnu uden resultat.

På det seneste møde i Oslokonventionen i juni i år foreslog de nordiske lande, at havafbrændingen skulle ophøre med udgangen af 1991. Det nordiske forslag blev desværre ikke vedtaget.

På den globale Londondumpningskonventions tredje møde i 1978 blev der vedtaget en resolution om havafbrænding. Det fremgår af resolutionen, at havafbrænding betragtes som en midlertidig bortskaffelsesmetode. På det tiende møde i Londondumpningskonventionen i oktober 1986 henlede den danske delegation mødets opmærksomhed på den i 1978 vedtagne resolution. Havafbrænding kunne ifølge dansk opfattelse afvikles inden for den nærmeste fremtid, idet der var udviklet alternative, landbaserede løsninger. På det kommende møde i Londondumpningskonventionen har jeg bedt Miljøstyrelsen – og gerne i samarbejde med andre nordiske lande – om at fremlægge forslag om, at havafbrænding skal ophøre.

I de forberedende møder til den kommende Nordsøkonference, der finder sted i slutningen

[Miljøministeren]

af november 1987, indtager havafbrændingen en fremtrædende rolle. På det forberedende møde forud for konferencen har der dog ikke kunnet opnås enighed om en ophørsdato. Havafbrænding bør efter dansk opfattelse ophøre straks. Det er derfor mit håb, at det nordiske forslag om stop for afbrænding vinder større tilslutning på Nordsøkonferencen end ved Oslokonventionens møde i juni i år.

Jeg ser et opmuntrende tegn i, at der er opnået enighed om visse aspekter af havafbrændingsspørgsmålet. Alle Nordsølande er enige om at betragte havafbrænding som en midlertidig bortskaffelsesmetode og at støtte udviklingen af alternative landbaserede bortskaffelsesmetoder. Alle lande forpligter sig til at reducere de mængder, der afbrændes på havet, til et minimum. De støtter endvidere princippet om, at affald til afbrænding på havet bør udskibes fra en havn i det land, hvor affaldet er opstået. Der er som nævnt enighed om at fastsætte en dato for ophør af havafbrændinger inden for Oslokonventionens rammer og om, at denne dato skal fastsættes inden 1. januar 1990. Men der er som sagt ikke enighed om, hvilken dato det skal være. De nordiske lande ønsker at indføje: »senest i 1991«, andre lande ønsker: »senest i 1995«, og endnu andre lande ønsker blot at indføje: »så snart det er muligt«. Regeringen ønsker som bekendt at fastsætte den hurtigst mulige ophørsdato og vil udfolde de størst mulige bestræbelser for at opnå dette.

Jeg har for kort tid siden skrevet til mine Nordsøkolleger – om jeg må kalde dem så – og opfordret til at standse havafbrændingen nu. Kan et stop nu for havafbrænding ikke teknologisk lade sig gøre, skal afbrændingen nedtrappes og afvikles hurtigst muligt. Det behøver ikke tage hverken 3 eller 4 år at gøre Nordsøen fri for afbrændinger. Det siger imidlertid sig selv, at lande uden for Nordsøområdet selvfølgelig ikke skal bruge Nordsøen til at afbrænde affald i. Tilsvarende siger det sig selv, at der må træffes beslutning om, at man ikke begynder at afbrænde nye stoffer, som ikke har været afbrændt før.

Endvidere vil den danske regering arbejde for, at de regler, som gælder, og kontrollen med dem skærpes, således at alle Nordsølande får indsigt med, hvad der rent faktisk afbrændes. For at give indtryk af omfanget af de mængder, der afbrændes på havet, kan jeg oplyse, at der i

1985 blev afbrændt ca. 100.000 t affald på Nordsøen. Det svarer til kapaciteten på Kom-munekemi. Det skulle derfor være en overkommelig opgave at få de affaldsmængder, der afbrændes på havet, bortskaffet på land i stedet. Hvis viljen er til stede, kan man derfor stoppe havafbrændinger inden for de næste år.

Det affald, der afbrændes på Nordsøen, er især organiske forbindelser, som indeholder klor fra fremstilling af plastic, sprøjtemidler og lægemidler. Røgen fra afbrændingen består af tre elementer, nemlig saltsyre, tungmetaller og organiske stoffer. Saltsyren, der dannes ved forbrændingen af det klorholdige affald, vil i en kort periode og i et begrænset område forsure havet. En normal tilstand vil dog hurtigt genoprettes på grund af havvandets sammensætning. Tungmetaller, som er indeholdt i affaldet, vil tilføres havet i samme mængder, som de findes i affaldet. Der kan ikke forventes at være målelige effekter stammende fra denne tilførsel, idet det drejer sig om meget små mængder.

Selv om forbrændingsprocessen foregår på den bedst tænkelige måde, kan der eventuelt dannes nye organiske forbindelser. Disse samt eventuelle uforbrændte organiske stoffer udgør den største trussel for havmiljøet. Med de meget få undersøgelser, der har været foretaget omkring afbrændingsskibene, har der, bortset fra den nævnte forbigående forsurening, ikke været konstateret skader på havmiljøet, men dette kan ikke tages som udtryk for, at der ikke vil være skader forbundet med afbrænding. Den usikkerhed, der altid vil være forbundet med en sådan aktivitet, bør ifølge min opfattelse komme miljøet til gode.

Med hensyn til spørgsmålet om økonomisk erstatning til fiskerne kan jeg oplyse, at det både i national og international ret er en grundlæggende betingelse, at man kan påvise skader, der har medført konkrete økonomiske tab. Som nævnt er det i dag ikke muligt med tilstrækkelig videnskabelig sikkerhed at bevise konkrete skadevirkninger af afbrændingsaktiviteterne og opgøre tabene som følge heraf.

Endvidere er havafbrænding en formelt lovlig aktivitet efter international ret, hvilket betyder, at det næppe er muligt at påvise et ansvarsgrundlag. Endelig fører grundlæggende principper om havens frihed og principperne om adgangen til havens ressourcer til, at ingen bestemt kreds af personer, i dette tilfælde fisker-

[Miljøministeren]

ne, kan hævdes at eje fiskeforekomsterne i havene og følgelig heller ikke kan kræve erstatning for skader, der påføres fiskebestanden.

Med hensyn til fiskernes udgifter i forbindelse med de aktuelle begivenheder omkring »Vulcanus II« er der tale om frivillige aktioner på fiskernes initiativ. Jeg går ud fra, at vi her er enige om, at sådanne udgifter ikke er et statsanliggende. De erstatningsretlige problemer, som jeg kort har redegjort for, viser da også med al ønskelig tydelighed, at den rigtige vej er et fuldstændigt stop for disse afbrændinger nu.

*Forhandling***Jørgen Tved (FK):**

Jeg vil godt, for det gør man, takke ministeren for det, han sagde. Jeg vil godt også takke de ca. 20 medlemmer af denne forsamling, der føler, at dette emne er så afgørende, at man bør deltage i debatten.

Jeg havde lidt svært ved at forstå, hvad ministeren sagde, og hvad svaret gik ud på, men jeg opfattede det sådan, at der ingen muligheder er for at få stoppet denne afbrænding nu. Det er jeg naturligvis ked af at høre.

Jeg har også forstået, at ministeren har været til møde i forskellige kommissioner og forskellige råd, og at han har været meget aktiv. Man kan vel sige, at der har så været meget skrig og kun lidt uld. Resultaterne har det i hvert fald været meget småt med.

Nu nævnes 1989, 1990, 1991 og 1995, og jeg tror nok, jeg sagde, at det bliver måske i en fjernere fremtid, hvis man skal optræde, som ministeren åbenbart har gjort.

Jeg fik også noget at vide om jura. Det var ikke nyt. Jeg vidste godt, at hvis det var juraen, det drejede sig om, fik de fiskere, som havde deltaget i aktionen, ingen erstatning, det var der ikke mulighed for at give. Alt det vidste jeg godt. Men jeg mener, at når man har oplevet at se en del af befolkningen optræde, som den har gjort i denne situation, så burde den danske regering, som åbenbart har svært ved at opnå de resultater, som ministeren siger er ønskelige, belønne de mennesker, som over for offentligheden påpeger, hvor alvorligt problemet er. Heller ikke her var der noget at hente, og det er jeg naturligvis ked af.

Jeg tror ikke, at ministerens tempo skal være det, der afgør denne sag. Man kunne jo godt

gribe til nogle foranstaltninger, som over for vennerne gjorde opmærksom på, at det er alvor, at vi ikke ønsker, at danske interessers fiskerimæssigt og miljømæssigt på nogen måde skal skades, og det er ministeren og jeg jo enige om er sket. Her er vi åbenbart enige.

Det, det drejer sig om, er så at forsvare disse interesser. Jeg har ikke noget konkret forslag. Men min fantasi er stor, når det drejer sig om at finde på muligheder. Man kunne f.eks. forbyde de lande, der benytter denne form for afbrænding, at lande deres fiskefangster i Danmark, og man kunne foretage sig mange andre ting. Man kunne sig til de pågældende: Nu er det nødvendigt, I får bygget jeres afbrændingsanlæg i land. Nu vil vi ikke finde os i mere!

En af de ting, som ministeren måske gik lidt let hen over, var netop nogle af de biprodukter ved afbrændingen, dioxinerne, som videnskabsfolkene har advaret os imod. Hvad er det for noget? Ja, det er ikke noget, der bare ryger op i luften, falder ned og så er væk. Det er noget, der ophobes i fødekæden, og som måske har nogle langtidsvirkninger, som er uoverskuelige. Vi ved det ikke. Der er ingen påviselige resultater af målinger på dette felt. Vi ved, at det direkte er uhyre farligt, og at det er så minimale koncentrationer, der skal til, for at det er direkte livstruende – jeg kan dårligt huske hvor mange decimaler af 1 g. Men vi ved også, at det indgår i fødekæden, og jeg kan næppe forestille mig, at det er vore venner i NATO – og det er ikke mine venner – eller i Fællesmarkedet – og her har jeg heller ikke så mange venner – som direkte er ude på at slå os ihjel ved at sprede disse dioxiner.

Vi vil derfor godt bede ministeren og regeringen om at overveje sagen nok en gang. Det må være muligt på en eller anden måde gennem en eller flere former for sanktioner at forhindre denne afbrænding, som ministeren sagde, nu, for det er det, der er behov for. Al udsættelse betyder en større risiko for de mennesker, der skal arbejde derude, og for os, der skal spise de fisk, som bliver fanget.

Jeg vil derfor fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget pålægger regeringen øjeblikkelig at sikre danske miljø- og fiskeriinteresser i Nordsøen ved et forbud mod yderligere giftafbrænding samt holde fiskere og andre økonomisk skadesløse for deres medvirken ved demonstrationen mod afbrændingsskibet,

[Jørgen Tved]

går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«
(Dagsordensforslag nr. D 15).

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er stillet følgende forslag om motiveret dagsorden af hr. Jørgen Tved (FK): (se ovenfor).

Dette forslag om motiveret dagsorden indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg vil meget gerne fra denne talerstol rette et par helt klare misforståelser fra hr. Jørgen Tveds side.

Den første misforståelse er, at jeg skulle have samme opfattelse som hr. Jørgen Tved vedrørende utraditionelle metoder. Det har jeg absolut ikke, men jeg mener, der kan være behov for, at man i visse situationer påkalder sig opmærksomheden om et konkret problem, og det er det min opfattelse at fiskerne har gjort vedrørende havafbrændingen.

Må jeg så med det samme gøre opmærksom på, at hvis man vil påkalde sig opmærksomheden om et konkret problem og man yder en indsats for det, skal man ikke bagefter komme og sige, at andre skal holde én skadesløs. Man yder en indsats, og så må man selv betale det, det koster. Derfor må jeg også på det kraftigste afvise, at fiskerne skal holdes skadesløse af Folketinget eller af statskassen.

Må jeg så yderligere tilføje til det, hr. Jørgen Tved var inde på, om, at vi skulle slå de europæiske lande oven i hovedet og tvinge dem til at indgå en international konvention, der forbyder havafbrænding, at det er min opfattelse, at selv om vi alle sammen rejser os op og prøver at slå de andre lande oven i hovedet, når vi ikke et skridt videre.

Det, det drejer sig om, er på den ene side at gøre de ansvarlige regeringer i de andre europæiske lande opmærksom på, at dette ikke kan fortsætte, sådan som miljøministeren var inde på, og på den anden side at sikre sig, at der vil være en offentlig opinion i de andre europæiske lande, der vil lægge et pres på deres regeringer, således at vi inden for en overskuelig tid kan få et internationalt forbud mod havafbrændingen.

Derfor tror jeg, man vil komme længst i de internationale forsamlinger, hvis man optræ-

der ansvarsbevidst og prøver at argumentere sagligt imod de ønsker og synspunkter, de andre lande repræsenterer; så tror jeg, man på et eller andet tidspunkt får opfyldt det ønske, som den danske befolkning har givet udtryk for.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Det er ikke min hensigt at lade hele debatten afvikle gennem korte bemærkninger, inden ordførerne har fået ordet.

Hr. Jørgen Tved for den sidste korte bemærkning, og derefter er det hr. Helge Mortensen.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Nu skal man jo altid glæde sig over selv små fremskridt, og jeg er da glad for, at hr. Kent Kirk i nogle tilfælde finder, at det er rimeligt at optræde utraditionelt over for specielle problemer. Det kan jo blive en udvikling, der breder sig.

Jeg vil være allermest glad, om hr. Kent Kirk kunne overtale regeringen til at høre efter, hvad sagen drejer sig om, og gøre noget ved den, for nu har der været ført forhandlinger i mange år, uden at de har givet de resultater, som hr. Kent Kirk gerne ville se, og som har gjort det nødvendigt med utraditionelle metoder, bl.a. disse demonstrationer.

Og så er det naturligvis beklageligt at høre, at regeringen og regeringspartierne åbenbart ikke har fantasi til at tage nogle metoder i anvendelse, der kan gøre tingene klart for de lande, som afsender skibene.

Endelig vil jeg godt sige, at så var det måske et spil for galleriet, da man stod over for fiskerne og sagde: Nu skal der gribes ind! Her havde man en diskussion mellem to ministre, der bogstavelig talt var ved at rive ørerne af hinanden for at forklare, hvor vigtigt det var, at der skete noget lige netop nu, og at der skulle tages metoder i anvendelse, der kunne stoppe afbrændingen. Nu har hr. Kent Kirk åbenbart ikke så travlt.

Helge Mortensen (S):

Der er i øvrigt stillet en forespørgsel, som omfatter andre miljøproblemer ved Nordsøen end havafbrændingen, og derfor vil jeg godt understrege, at når jeg og andre i dag alene be-

[Helge Mortensen]

skæftiger os med havafbrændingen, er det ikke, fordi de andre problemer er glemt eller er mindre vigtige, tværtimod måske, men fordi det nu specielt drejer sig om havafbrændingen.

Jeg vil godt gøre den enkelte bemærkning, at jeg ligesom hr. Jørgen Tved ikke er klar over, hvorvidt hr. Kent Kirk har støttet eller stået bag den aktion, som Greenpeace og fiskerne iværksatte ved »Vulcanus II«s havafbrændinger i Nordsøen her i sidste måned. Men det er helt sikkert, at denne aktion, denne demonstration, lige præcis er en optakt til Nordsøkonferencen, som miljøministeren skal deltage i den 24. og 25. november, og netop denne præcision er – med baggrund i denne debat, men også med baggrund i de alvorlige problemer, der er ved havafbrænding – vældig velkommen.

Jeg må notere mig, at med hensyn til den form for demonstrationer har hr. Kent Kirk skiftet holdning – der er jo også et valg til forskel – for da Greenpeace gennemførte en aktion over for opklapningen af havneslam med tungmetaller fra Esbjerg Havn, oplevede jeg, at hr. Kent Kirk fordømte de gener, sådanne aktioner betød for lovlige transporter og tilladelser, selv om de havde og har forurenende virkninger på bl.a. Vadehavet. Nu observerer jeg, at hr. Kent Kirk er mere åben over for sådanne signaler i samfundet rettet imod offentligheden og ikke mindst imod politikerne, og det vil jeg hilse hjertelig velkommen, hvad enten årsagen nu er, at hr. Kent Kirk i mellemtiden er blevet politisk ordfører for Det Konservative Folkeparti, eller at det netop er fiskerne, vi her taler om.

Fiskerne har nu i mange år krævet stop for forureningen og for havafbrændingerne. De har selv måttet se, at fisk blev syge eller døde eller helt forsvandt fra områder, og de er selv blevet syge og utilpasse, når de har passeret gennem røgen fra afbrændingsskibene.

Både fiskerne og de, der arbejder med fiskerne, når disse kommer i land, har påpeget de gener og de sygdomme, som de mener stammer fra forureningerne ude i Nordsøen. Det er, som ministeren også var inde på, aldrig blevet påvist, at det var årsagen til disse gener og skader, men i hvert fald har de grupper, der har håndteret fisken, påpeget, at de var overbevist om, at disse miljøskader stammer fra forureningen.

Derfor er det vigtigt, at vi også vedrørende havafbrændingen tager konkrete initiativer

over for de øvrige Nordsølande til at få stoppet forureningen, få stoppet havafbrændingen.

Jeg vil gerne understrege, at vi tidligere over for Oslokommissionen har tilkendegivet, at afbrændingerne må stoppes, men at datoen står som et spørgsmål. Det skal jeg senere vende tilbage til.

Jeg har hæftet mig ved, at der er ganske megen usikkerhed med hensyn til, hvad der foregår ved afbrændingerne på Nordsøen, og megen usikkerhed om kontrollen med afbrændingerne og det, der bliver brændt af på Nordsøen. Her vil jeg godt henvise til den rapport, som ministeren har været så venlig at tilstille udvalget – et notat af 28. oktober – og som jeg faktisk læser sådan, at ministeren selv tilkendegiver en usikkerhed vedrørende disse ting.

Jeg skal tillade mig at citere et par linier fra rapporten:

»Der må ikke afbrændes stoffer, hvorom der hersker tvivl med hensyn til den effektivitet, hvormed de kan afbrændes, f.eks. PCB eller dioxin. Men disse stoffer findes ofte i små mængder i affaldet og kan således tilføres havet som uforbrændte eller som nydannede forbindelser på vej ud af skorstenen.

Ved de få undersøgelser, som har været omkring afbrændingsskibene, har der ikke været konstateret skader på havmiljøet – bortset fra den nævnte forbigående forsurening.«

Det er mellem linierne, man skal læse, at der faktisk kan foregå mere, at det kun er få kontrolmålinger, der er foretaget af virkningerne. Der sker også noget på vej ud gennem skorstenen og ved nedfældningen i miljøet, som vi er usikre over for, og som bl.a. også kan stamme fra, at vi med hensyn til de sammenstukne afbrændinger, der under begrebet »paraplytilladelser« finder sted, ikke ved, hvad vi rent faktisk giver tilladelse til, hvilke virkninger det har for miljøet, når det rammer ned.

Også på et andet område bekræfter ministeren usikkerheden om, hvad der foregår i Nordsøen, nemlig hvem der brænder af. Her vil jeg citere ministeren fra Politiken den 18. oktober:

»Vi har i et års tid haft mistanke om, at det ikke kun er lande omkring Nordsøen, der har brændt affald af. Den er nu bekræftet.«

Jeg slutter citatet, men henviser til, at ministeren begrunder denne mistanke med – sådan forstår jeg det – at det ikke er utænkeligt, at skibet »Vulcanus II«, som kommer fra USA her-

[Helge Mortensen]

til, kan have haft – om jeg så må sige – en slat liggende i bunden, større eller mindre, inden skibet kom her til Europa for at laste op og brænde af.

Denne usikkerhed sammenholdt med det andet, der er nævnt, finder vi er afgørende for, at vi effektivt må have stoppet afbrændingerne i Nordsøen. Disse afbrændinger må ske på land i de respektive lande, hvorved der i hvert fald er den fordel, at kontrollen i de enkelte lande, også den politiske, vil være langt stærkere, samtidig med at vi langt mere effektivt kan gribe ind over for forureningen.

Hvad jeg her har sagt, tror jeg der er forholdsvis stor enighed om. Jeg er også enig med ministeren, når han siger, at afbrændingerne må stoppes nu. Men hvad mener ministeren med »nu«? Jeg er faktisk lidt forundret og også lidt skuffet, nej, jeg er faktisk meget skuffet over at læse en pressemeddelelse om, at de nordiske fiskeriministre i går har vedtaget en fælles resolution, som stort set siger de almindeligheder, som jeg her har givet udtryk for, som hr. Jørgen Tved har givet udtryk, og som ministeren har givet udtryk for, og alle ved, at det, det drejer sig om, er datoen for, hvornår man stopper afbrændingerne. Denne dato findes ikke i den resolution, de nordiske fiskeriministre har udsendt fra Åbo i går.

Jeg vil gerne spørge miljøministeren og dermed regeringen: Har den danske minister for nordisk samarbejde, der også er fiskeriminister, ikke haft en dato med til Nordisk Råd? Hvorfor er der ingen dato i det resultat, der er kommet? Det fremgår endvidere, at resolutionen er blevet til på nordisk initiativ. Hvad er årsagen til, at der ingen dato er? Hvorfor er der ikke i hvert fald et dansk udspil med hensyn til, fra hvilken dato afbrændingerne skal stoppes i Nordsøen?

Fiskeriministeren siger i en kommentar til resolutionen, at han betragter det som et afgørende gennembrud, at Norges, Sveriges, Finlands, Islands og Danmarks fiskeriministre i enighed har vedtaget, at afbrændingen og dumpningerne af affald nu skal standses.

Jeg finder, at det ville have været et gennembrud, hvis der havde været en dato. Det gennembrud er der simpelt hen ikke i denne resolution. Jeg erindrer ministeren om, at vi meget gerne vil vide, hvilke initiativer og hvilken besked fiskeriministeren er rejst til Nordisk Råd med.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Det er hr. Helge Mortensens bemærkning om, at jeg skulle have skiftet holdning, der får mig på talerstolen.

Dette er ikke tilfældet, hr. Helge Mortensen. Da vi under valgkampen så aktionen i forbindelse med Esbjerg Havns klappinger, var der nogle folketingsmedlemmer, der ikke turde gå imod Greenpeace og prøve at argumentere sagligt. Der var andre folketingsmedlemmer, der sagde: Lad os nu se på det saglige i dette her. Lad os se på, hvordan vi løser det problem, som der er peget på. Og dem hørte jeg bl.a. til.

Hr. Helge Mortensen vil aldrig se, at jeg vil forsøge at løbe efter en eller anden stemning. Jeg vil da altid meget gerne være med til at yde en indsats dér, hvor der kan ydes en indsats, men jeg løber ikke efter stemningen, hr. Helge Mortensen.

Jeg synes, at det, vi har set på Nordsøen, har været en demonstration, der bakkede Folketingets og regeringens holdning til havafbrændingerne op.

Nu har jeg interesseret mig for havafbrændinger i en række år og husker et møde, vi havde med Miljøstyrelsen i 1981. Her diskuterede vi bl.a. disse ting, og Miljøstyrelsen lagde sammen med Miljøministeriet den holdning fast om, at man skulle arbejde for et internationalt forbud imod havafbrænding.

Hvad er der sket i årene siden da? Ja, der er bl.a. sket det, at en række lande er ved at tilslutte sig dette. Man har ikke kunnet få sat en dato på, men man er ved at tilslutte sig denne holdning, og derfor tror jeg, det er meget, meget vigtigt, at det danske Folketing giver regeringen mulighed for at presse endnu flere lande til at tilslutte sig holdningen, og derfor er datodiskussionen i virkeligheden irrelevant, for hvordan skal man få et land til at tilslutte sig en dato, hvis man ikke har fået det til at tilslutte sig holdningen?

Derfor drejer det sig altså om at få de resterende lande omkring Nordsøen til at tilslutte sig den holdning, vi deler med de nordiske lande, og derefter kan man så begynde at overveje at sætte en dato på.

(Kort bemærkning).

Helge Mortensen (S):

[Helge Mortensen]

Nu kommer accepten af en politisk demonstration tilsyneladende an på, hvilken holdning man har til f.eks. klapping og opklapping af havneslam, der indeholder tungmetaller, som ledes ud efterfølgende i Vadehavet. Det er muligt, at hr. Kent Kirk ikke på samme måde som med hensyn til afbrænding mener, at der her ligger et problem. Det er i øvrigt en ting, som vi kommer til at diskutere i forbindelse med den næste forespørgsel, men jeg kunne forstå, at det ikke så meget er hvervet som konservativ politisk ordfører eller arbejdet som fisker, men mere hvervet som medlem af havnerådet i Esbjerg, der har fået hr. Kent Kirk til at tage forskellige stillinger til denne sag.

Ahlmann-Ohlson (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Helge Mortensen, at jeg taler på vegne af Det Konservative Folkeparti, som også hr. Kent Kirk gør, og ikke på vegne af nogle forskellige råd.

I Det Konservative Folkepartis miljøpolitiske holdningsprogram, som hr. Helge Mortensen uden tvivl har studeret meget, meget grundigt inden debatten i dag, det, der hedder »Pas godt på Danmark«, står der bl.a., at det gennem internationale aftaler skal sikres, at dumpning og afbrænding på havet forbydes. Jeg kan allerede her røbe for hr. Helge Mortensen, at vi også i den konservative folketingsgruppe er meget betænkelige ved de klappinger, der foregår fra danske havne, især af farligt materiale, så også dér vil Socialdemokratiet og Det Konservative Folkeparti som så mange andre gange i miljø sagen stå sammen.

Det Konservative Folkeparti mener, at dumpning og havafbrænding er en uacceptabel form for affaldsbortskaffelse, for en sådan virksomhed udgør nemlig en trussel – og det er jo det, vi taler om – mod dyre- og plantelivet i havet og dermed også mod en af de sundeste af vores fødevarer, nemlig havets fisk. Og da fisk spises i store dele af Europa, burde denne holdning også være indlysende for de lande, som ikke selv støder op til Nordsøen. Man kan sige det sådan, at vi ikke i Europa skal svine vores egen rede til.

Så kunne hr. Helge Mortensen måske spørge: Er den konservative holdning så kun til indre opbyggelse? Nej, vi ønsker dumpning og havafbrænding stoppet hurtigst muligt, og var der vilje hos andre lande til noget lignende, kunne det gøres meget hurtigt.

I dag f.eks. søger danske konservative på et møde her i København at overbevise nordiske partifæller om, at dumpning og havafbrænding bør stoppes så hurtigt som overhovedet muligt. I går var det fiskeriministeren i Åbo – som også Socialdemokratiet har bemærket – der fik de nordiske landes fiskeriministres tilslutning til en øget indsats mod havforureningen. Det burde Socialdemokratiet da hilse med glæde.

Miljøministeren oplyste i sin besvarelse af forespørgslen, som jeg gerne vil takke for, at den mængde affald, der årligt afbrændes i Nordsøen, er ca. 100.000 t, og som det fremgår, er det stort set den kapacitet, som vores eget Kommunekemi har. Det viser, at ville man løse problemet, er det bestemt teknisk muligt.

I den konservative folketingsgruppe håber vi meget på, at der kommer et resultat af Nordsøkonferencen sidst i november, og i modsætning til Socialdemokratiet tager vi ærlig talt resolutionen fra Åbo i går som et godt varsel.

Nu må man imidlertid ikke tro, at vi løser hav- og luftforureningsproblemerne ved at stoppe »havets skraldemænd«. Det vil svare til, at man troede, man kunne stoppe de danske lossepladsproblemer ved at afskedige skraldemændene. Det, der skal til, er naturligvis mere dybtgående: at vi til stadighed søger at forbedre produktionen i vores virksomheder, så affaldsmængderne bliver mindre, og sådan at det affald, der ikke kan genanvendes, bliver stadig mindre miljøskadeligt. Indtil vi når frem til de såkaldt miljøneutrale virksomheder, må affaldsprodukterne behandles forsvarligt på landbaserede anlæg som f.eks. dem, der findes i Nyborg på Kommunekemi.

Måden at bremse den luft- og havforurening på, vi her taler om, er således at støtte udviklingen i ny, grøn teknologi. Havafbrænding er det modsatte af ny, ren teknologi. Det er efter den konservative folketingsgruppes opfattelse gammeldags discountteknologi, og det er stødende, at man kan brænde af på havet til en pris, der er 5 gange lavere, fordi havafbrændingsanlæggene ikke er forsynet med røgrensningsanlæg.

Det Konservative Folkeparti vil som altid arbejde for en samling af Europa, også på miljøområdet.

Gade (SF):

I SF har vi ønsket denne debat, og jeg tror,

[Gade]

det er godt, at vi nu først får en debat om det, der har stået i mediernes søgelys, havafbrændingen, og så i næste uge en debat om hele Nordsøforureningen og den danske stillingtagen og forhandlingslinje på Nordsøkonferencen den 24.-25. november.

Efter SF's opfattelse bør debatten i dag føre til tre ting: For det første en konkret og realistisk klarmelding fra Folketinget om ophør af havafbrændingen. For det andet en præcisering af, at Danmark på den kommende Nordsøkonference ikke skal bøje af, men i stedet vælge en klar, politisk og samtidig sagligt funderet markering. For det tredje et krav om, at Danmark går meget mere på banen og fremlægger videnskabelige fakta med henblik på arbejdet i Londonkonventionen for et globalt forbud mod havafbrænding.

I forbindelse med fiskernes og Greenpeace's aktion i Nordsøen er det blevet nævnt, at forureningen fra havafbrænding kun er en lille del af den uhyre mængde forurening, der slippes ud i Nordsøen fra floderne, fra byerne og fra luften, underforstået: For nogle er det derfor forkert at fokusere så meget på havafbrænding. I sig selv er argumentet tåbeligt. Nordsøforureningen består jo af en lang række større og mindre forureninger, og det er naturligvis nødvendigt at gribe ind over for dem alle. For øvrigt er tallene, at der årligt afbrændes 100.000 t kemisk affald, og siden afbrændingerne startede i 1969, er der transporteret og afbrændt over 1 mio. t kloreret organisk affald.

Vi ved, at den eneste grund til, at havafbrænding stadig finder sted, er, at det er billigere, og at det møder mindre modstand end afbrænding på land. Prisen er op til fem gange så stor på land som til havs. På land bliver røgen i modsætning til på havet rensat, og der er muligheder for genanvendelse.

Så dybest set er grunden til, at havafbrænding stadig accepteres, ja, måske udvides, et kortsigtet økonomisk argument og så det gamle syn på forureningsproblemerne: at affaldet nok bliver væk i det store hav.

Jeg står her med nogle udklip fra Politiken om fiskerprotester mod havafbrænding. De er fra 1980, og det er efterhånden længe siden, og meget forurenat vand er blevet ført op langs Vestkysten, siden der sidst var offentlig opmærksomhed om den her sag. Dengang kom der det ud af det, at landene i Oslokonventio-

nen inden 1990 skal aftale et årstal, hvorfra havafbrænding skal forbydes, men ellers – og hvor godt var det nu? – ingenting. I stedet var det et tilbageskridt, da man i 1986 accepterede, at flere stoffer kunne dumpes, og aftalen om, at man inden 1990 skulle finde et årstal for et stop, mangler endnu underskrifter, som ministeren sagde, fra to lande.

Der er altså al mulig grund til at udnytte den politiske opmærksomhed, der er blevet skabt af fiskerne og af Greenpeace, til at sætte fokus på havafbrænding på den anden Nordsøkonference, hvor miljøministrene fra landene rundt om Nordsøen skal mødes.

Ministeren fandt nogle ting opmuntrende: At man er enig om, at det er en midlertidig løsning. Jamen var man ikke enig om det allerede i 1981? At man skal støtte anvendelse af alternative metoder. Jamen er det ikke også det, der står i Londonkonventionen fra 1978? Det er da godt nok, at man er enig om det. Det har man været i snart 10 år, uden at der er sket noget.

Det eneste nye, der lå i det, som ministeren kaldte opmuntrende, og som jeg egentlig synes var en liste over, en lidt deprimerende konstatering af, hvor lidt der er sket, og hvor lidt bevægelse der er i situationen, var, at fra ét land må der kun være affald fra det samme land. Jeg vil spørge ministeren, hvor konkret det er.

Det er uacceptabelt at udsætte beslutningen. Den længste frist, der kan være tale om at foreslå, er, at de tilladelser, der løber over to år, kan fornyes. Det betyder, at havafbrændingen er standset i 1990. Så respekterer vi givne tilladelser, og landene får to år til at etablere kommunekemier, genbrugsanlæg osv.

Vesttysklands forslag om at vente til 1995 betyder, at op imod yderligere 700.000 t kemisk affald skal afbrændes på havet. Norges ønske om 1992, eller hvad det nu er, Norge ønsker, virker ikke særlig rimeligt, når man ved, at Norge »kun« skal finde anvendelse for 8.000 t affald fra Norsk Hydro. Det må vel kunne lade sig gøre. Det kan vel ikke være sådan, at det er Norsk Hydro, der bestemmer den fællesnordiske linje, og ikke landene og den miljøbevidsthed, der er i landene.

Så kommer jeg til det lidt forvirrende, som miljøministeren og fiskeriministeren og vel også politikere fra de forskellige regeringspartier har medvirket til: Hvad er det egentlig, den danske regering mener om det her? Hvornår

[Gade]

skal det stoppes? Ministeren sendte to forskellige breve ud i de dage: ét, der støttede fiskerne i starten, og ét, der derefter trak lidt i land.

Nu har vi set fiskeriministeren være oppe i det nordiske og optræde med noget, man må kalde banaliteter. Det er sådan set helt i orden; det er ret brugt i politik. Det er også i orden, at det bliver slået op, som om det er en nyhed. De banaliteter, fiskeriministeren har optrådt med – det er en skam, han ikke er her – er ting, der har været politisk opbakning bag her i landet i 10 år. Det, vi taler for, det, der er behov for, er at træde et skridt længere frem på arenaen og få en ny udvikling i gang, og at Danmark mere effektivt giver en melding.

Jeg forstod overhovedet ikke på det, ministeren lagde frem, hvad den danske regering vil foreslå på Nordsøkonferencen. Hvilket konkret – og jeg siger »konkret« – bud vil man give? Hvor langt har man tænkt sig at gå, når der skal skrives en deklARATION? For nu at snakke om det, det handler om. Hvor langt vil man gå? Hvad skal der stå i den deklARATION? Er Danmark villig til at gå på kompromis i den her sag, eller er man ikke?

Efter min mening skal vi have vedtaget klare formuleringer, og vi skal være sikre på, at man ikke tilslutter sig en deklARATION, der er udflydende. Det er et politisk møde, og det er vigtigt at fremføre en klar linje, der fører frem til de afgørelser, der skal træffes i konventionerne.

Vi mener, det er vigtigt, at der bliver taget klar afstand fra disse paraplytilladelser. De skal forbydes straks; der skal ikke gives nye tilladelser. Det er dér, hvor man sætter forskellige stoffer sammen. I det svar, ministeren har tilstillet os, kan jeg læse om den i stigende grad dårlige kvalitet af de stoffer, der bliver afbrændt. Så vidt jeg har forstået – det vil jeg spørge ministeren om – er det, fordi de kommer netop fra disse sammenstukne blandinger.

De lande uden for Nordsøen, der afbrænder på Nordsøen, er et stigende problem. Jeg forstår på en pressemeddelelse, ministeren har sendt ud, at man har fundet ud af, at det er et problem.

Efter de tal, jeg sidder med, foretog ikke Nordsølande i 1981 4 pct. af afbrændingerne, i 1985 16 pct. Så det er da godt, at ministeren har fundet ud af, at det naturligvis skal standses. Det er aktuelt Spanien, Italien, Schweiz og Østrig.

På baggrund af, hvad jeg har sagt, og på baggrund af det, ministeren selv har lagt op til: at det ikke er nødvendigt at vente 3-4 år – det er et citat af ministeren – vil jeg på vegne af Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

- »Idet Folketinget opfordrer regeringen til
  - over for de øvrige lande, der skal deltage i Nordsøkonferencen, at fastholde forslag om forbud mod udstedelse af nye tilladelser til havafbrænding efter den 31. december 1987
  - samt forbud mod udstedelse af tilladelser til afbrænding af affald fra lande uden for Nordsøen og mod såkaldte paraplytilladelser og
  - i god tid inden mødet i Londonkonventionens videnskabelige gruppe i marts 1988 at fremsende et gennemarbejdet forslag om et globalt forbud mod havafbrænding til medlemslandene,
- går Tinget over til næste sag på dagsordenen. (Dagsordensforslag nr. D 16).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i debatten.

Svend Heiselberg (V):

For Venstre har det altid været meget vigtigt, at vi internationalt arbejder på at få stoppet havforureningen. Vi er af den opfattelse, at det er her, vi skal investere vores kræfter.

Som jeg har sagt gang på gang: Hvis ikke vi får de andre lande til at forstå, at det er en fælles opgave, så kommer vi ingen vegne med miljøforbedringer.

Når vi ved, hvad der udledes fra de tyske og engelske floder, og hvad der dumpes i havet, er det en opgave, vi fra dansk side utrætteligt må arbejde på, sådan at de andre lande forstår alvoren. Og det er også min opfattelse, at det er, hvad ministeren arbejder for.

Vedrørende den aktuelle sag, som er affødt af, at et spansk skib afbrænder forskellige elementer på Nordsøen, finder vi selvfølgelig, at det bør stoppes. Jeg forstår dog, at havafbrændingen ikke er ulovlig, hvilket betyder, at vi alene ad forhandlingens vej må søge at stoppe denne afbrænding på havet.

[Svend Høiselberg]

Jeg forstår selvfølgelig godt, at fiskerne er imod, at deres arbejdsplads bliver ødelagt og tilsvinet, men vi mener, at vi må gå forhandlingsvej, hvis det er sådan, at vi skal opnå resultater, der muliggør, at vi kan få stoppet det svineri.

Som sagt: Venstre vil støtte alle lovlige traditionelle bestræbelser på at hindre svineriet på Nordsøen.

Marianne Jelved (RV):

Der er gode grunde til at stille forslag om forbud mod udstedelse af nye tilladelser til havafbrænding efter 31. december 1987. Det er begrundet fra denne talerstol, og jeg skal her specielt henvisne til hr. Gades ordførertale.

Der er en stramning i den dagsorden, Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre har foreslået, i forhold til det, der har været talt om tidligere. Det er min opfattelse fra debatten i pressen og debatten i fiskeriorganisationernes medlemsblade, at der er stor forståelse for og et stort ønske om at få en stramning nu.

Miljøministeren har udsendt en pressemeddelelse dateret den 26. oktober 1987:

»I den forløbne uge har jeg skrevet til mine Nordsøkolleger og opfordret til at standse afbrændingen nu, og kan det teknologisk ikke lade sig gøre, da at nedtrappe afbrændingen så hurtigt som muligt.«

Men de teknologiske muligheder er jo til stede nu. Vi har hørt Kommunekemi nævnt flere gange i denne sammenhæng. Derfor ligger der reelt ikke noget nyt i denne pressemeddelelse fra miljøministeren.

Hr. Kent Kirk var inde på, at det var vigtigt, at vi var med til at skabe opinion i andre lande omkring modstanden mod havafbrænding. Det er et af formålene med den dagsorden, der bliver foreslået nu. Der ligger reelt en frist på to år i den dagsorden, hr. Gade fremlagde lige før, og det er vores opfattelse i Det Radikale Venstre, at den frist er realistisk, at den kan være med til at lægge pres på andre landes regeringer, at den kan medvirke til at skabe den nødvendige opinion i andre landes befolkninger.

Vi har den opfattelse i Det Radikale Venstre, at nationale løsninger giver bedre muligheder for at få gennemført internationale løsninger på miljøområdet, fordi man ved eget eksempel kan lægge pres internationalt. Vi har nationale løsninger, teknologien er til stede, og vi vil skabe større pres.

Vi har desuden bemærket alle de initiativer og udsagn, der er fremført af repræsentanter for regeringen, citeret i pressen og medlemsblade for fiskeriorganisationerne. Vi opfatter faktisk denne dagsorden som en opbakning til hr. Kent Kirk, til fiskeriministeren og til miljøministeren og – ikke for glemme – til fru Marie Jepsen i EF, der i en pressemeddelelse har sagt:

»Desuden håber jeg at få Parlamentets tilslutning til at anbefale korte frister for den gradvise nedtrapning af enhver form for affaldsdumpning og -afbrænding på havet. Det hele skal være ophørt senest 1. januar 1989.«

Det synes vi er lige hårdt nok, så vi har i vores dagsordensforslag givet et år længere.

Emmert Andersen (CD):

Hr. Jørgen Tved forstod ikke rigtig ministerens besvarelse af den stillede forespørgsel. Mig forekom den helt klar.

Ministeren sagde, at Danmark ikke benytter havet som affaldsplads, at Danmark kun kan bestemme over danske skibe i internationalt farvand, og at Danmark kun kan bestemme over udenlandske skibe inden for dansk søterritorium. Det synes jeg var klart nok, og det er nogle forudsætninger, vi bliver nødt til at tage med, når vi vurderer det her.

Vedrørende ministerens indsats mener jeg, at ministeren utrætteligt har arbejdet på at få stoppet disse afbrændinger: i Oslokonventionen, i London-dumpningkonventionen og nu i Nordsøkonferencen, hvor ministeren vil opfordre til det samme, plus ministerens henvendelser til sine kolleger, de nordiske ministre.

Det, ministeren har sagt hele tiden, er: Det skal standse nu, og hvis det ikke er muligt, da så hurtigt som muligt. Det er det, man arbejder på. Det drejer sig egentlig ikke om så meget, 100.000 t. Det kunne vi klare på Kommunekemi, hvis de ikke skulle lave andet. Det ville teknisk meget hurtigt kunne lade sig gøre.

Danmark vil have et stop nu, ingen tvivl om det. Hvorfor vil de andre lande så ikke have det? Det kunne måske skyldes, at man ikke rigtig har kunnet påvise konkrete skadevirkninger. Men vi har en mistanke om, at de er der, og derfor vil vi have det standset.

Om erstatning til fiskerne kan man sige, at man da kan have sympati for, at de tager derud, men havafbrænding er jo en lovlig foretælse, så selv om de ikke kan lide det, kan man naturligvis ikke yde erstatning.

[Emmert Andersen]

Vi har fuld tillid til, at ministeren fortsat vil bestræbe sig på hurtigst muligt at få standset disse havafbrændinger, men at pålægge ministeren, som hr. Jørgen Tved gjorde det, at han straks skal sikre et stop, er bragesnak.

Kirsten Madsen (FP):

Om forespørgsel nr. F 10 mener Fremskridtspartiet, at vi selvfølgelig skal have rent drikkevand, ren luft, rent hav. Det er mål, vi alle kan blive enige om. Vi må ikke ødelægge vores jord. Det kan vi også blive enige om.

Når det er sagt og vi har holdt og holder de aftaler, vi har indgået fra Danmarks side, er der al mulig grund til at råbe vagt i gevær med hensyn til de ulve, der forsøger at æde befolkningerne og deres muligheder for at overleve i nutidens samfund. Det gøres grundigt på internationalt plan. Det er simpelt hen hele verden over. De ulve er den herskende overklasse, der under navne som VS og SF forsøger at stikke folk blår i øjnene med deres bedreviden her i Danmark. Hvis man ved det yderste højre forstår folk, der udnytter andre, så står både VS og SF alleryderst til højre i dansk politik.

Et markant tilfælde er asbestsagen med det massehysteri, som disse og lignende folk fik fremmanet på et meget spinkelt grundlag. I en videnskabelig artikel i Ugeskrift for Læger, nr. 49, 1986, har man oplyst, hvad der skete, men det er ikke blevet nævnt i særlig grad i dagspressen. Hvorfor? Fordi det havde ingen politisk nyhedsinteresse. Ikke desto mindre menes det, at hvis man er heldig, kan de nuværende 1-2 dødsofre om året på grund af asbest stige til måske 10 dødsofre om året, vel at mærke hvis hele Danmarks befolkning blev udsat konstant for asbest.

På det grundlag har man lavet et massehysteri, og det koster nu Danmark den nette sum af ca. 1 mia. skattekroner til udskiftning af diverse asbesttætning i skoler og bygninger rundt omkring i landet.

Hvorfor nu tale om dette i forbindelse med afbrænding af gift i Nordsøen? Jo, ganske enkelt fordi det er de samme formyndere, der er på færde igen i sagen om afbrænding af gift på havet. Det er ganske enkelt for at skabe et øget behov for disse formynderes såkaldte arbejde.

Lad os se i øjnene, at dette giftafbrænderi har fundet sted i de sidste mange år, og at det selv sagt ikke er godt at afbrænde disse gifte i land.

Selvfølgelig skal vi ikke ødelægge vore have med gift, men lad os lige stoppe op et øjeblik og finde ud af, hvad der er sandhed, og hvad der er løgn. Lad os ikke endnu en gang blive rendt over ende af de såkaldt bedrevidende. Det er en endog meget grov udnyttelse af de skabende, arbejdende, produktive mennesker i Danmark. De skal skaffe de penge til veje, som disse formyndere bruger på deres vegne. Og glem ikke, at disse formyndere er umættelige. Der er ingen grænser.

F.eks. kan jeg fortælle, at i Norge tager fremtrædende norske miljøforskere havafbrænding i forsvar og hævder, at afbrænding hverken er skadelig for fiskere eller fisk.

Der hetzes her i landet, og flere politikere udtaler sig helt uden at lade sig forstyrre af kendsgerningerne om de faktiske risici. Der er ingen belæg for påstande om, at miljøet tager skade på grund af havafbrændinger, fastslår en havforsker, der hedder Lars Føjne. Havforskningsinstituttet i Bergen. Heller ikke Norsk Institut for Luftforskning har fundet påviselige skader af giftafbrænding på Nordsøen.

Men Fremskridtspartiet er selvfølgelig parat til at følge de internationale regler og f.eks. acceptere en beslutning om, at man ændrer det fra afbrænding i Nordsøen til afbrænding i Atlanterhavet.

De nordiske lande vil nok gøre klogt i ikke at røre for meget ved de allerede givne tilladelser, der foreløbig er givet til omkring 1991.

Fremskridtspartiet mener afgjort, at vi skal bevare vore have, men at de skal bevares med fornuft. Det skal ikke være sådan, at det skabende, produktive, arbejdende menneske skal slides totalt ned for en flok glubske formyndere, der prøver med deres fantastiske frådseri og oppustede skræmmekampagne at slæbe alt, hvad de kan, ud af de stakkels menneskers ydeevne på arbejdsmarkedet. Og de kalder sig endda socialister!

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Ja, det skal også blive en kort bemærkning. Jeg undrer mig lidt over Fremskridtspartiets ordfører. De »skabende, produktive mennesker« er vist også fiskerne. De har meget lidt forståelse for det synspunkt, Fremskridtspartiet her fremførte. Det var jo kræfternes frie spil, men ikke på fiskernes præmisser. Jeg tror da, at

[Gade]

der er mange fiskere, der går ind for lidt »kræfternes frie spil« ude på havet, men de går ikke ind for, at firmaer dumper, at firmaer havafbrænder, bare fordi det er billigere end at gøre det under mere rimelige vilkår på land, samtidig med at det går ud over fiskeres arbejdspladser.

De fiskere, jeg mødes med ude på havnene – for øvrigt også mange af dem, der stemmer på Fremskridtspartiet, men det holder de vel op med engang – går ind for stærke indgreb over for forureningen. De siger til mig: Stil krav om, at der fra de lande, der forurenere, skal tages i fiskkvoterne. Dem giver jeg ret.

Jeg vil bare vide, om det er Fremskridtspartiets linje inden for fiskeri- og miljøpolitikken, der nu bliver markeret.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det lader ikke til, at den sidste ærede taler hører ret godt efter i timerne, når det bliver sagt, hvad der er årsag, og hvad der er virkning, i den tale, jeg lige har holdt.

Der er ingen videnskabelige beviser for, der er ingen belæg for påstande om, at miljøet, bl.a. fisk, tager skade. Selvfølgelig skal man ikke sejle direkte ind i en afbrænding, i selve afbrændingsdampene. Man kan også lade være med at sejle ud til dem, som fisker, bare fordi de ligger på havet, og, som der stod i Information forleden dag, lave aktioner, når kameraerne er kommet i stilling til at optage showet for befolkningen. Det kan man lade være med at gøre.

Man kan tage det seriøst, og man kan jo tage og undersøge videnskabeligt, hvad der er årsag, og hvad der er virkning. Når nogle norske institutter ikke har fundet nogen påviselige skader ved giftafbrænding på Nordsøen og der ikke er noget videnskabeligt belæg for, at miljøet tager skade, kan det heller ikke skade fiskerne eller fiskernes erhverv eller fiskene.

Kristian R. Kristensen (KRF):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for den redegørelse, vi har fået om afbrænding på Nordsøen.

I Kristeligt Folkeparti ser vi det som noget positivt, at vi her i Danmark ikke benytter havet som affaldsplads. Derfor vil vi også opfordre miljøministeren til, at der ved den anden Nordsøkonference nu i denne måned bliver

lagt pres på de andre lande, sådan at også de når til det resultat, at de heller ikke ønsker at bruge havet som affaldsplads.

Vi har hørt i debatten her, hvor meget det egentlig drejer sig om. Et firma som Kommunekemi kan klare den affaldsmængde, der bliver afbrændt på Nordsøen, og så må det for hele Norden være en overkommelig investering at bygge et nyt forbrændingsanlæg, der kan klare det. Det kunne man eventuelt gøre i fællesskab.

Vi kunne også ønske, at man nåede frem til en fast tidsfrist for den sidste afbrænding. Det vil vi også bede miljøministeren om at tage med til denne conference.

Vi vil gerne på den måde være med til at beskytte vore fiskeres muligheder for at arbejde, lige så vel som vi vil være med til at støtte den enighed, der efterhånden er opstået mellem de nordiske fiskeriministre om at holde havet rent.

Vi må nok erkende, at det ikke er den eneste forurening af havet, den, der sker ved afbrændingen i Nordsøen. Man har nævnt her i dag de udledninger, der kommer fra England, Skotland osv., for ikke at tale om den udledning, vi selv er medvirkende til i Danmark på forskellig vis.

Alt det med at holde tingene rent er noget, vi må gå 100 pct. ind for. Det må ske så hurtigt, som det på nogen måde er muligt. Den danske indsats må derfor i første række gå ud på at påvirke de andre Nordsølandes ministre og delegationer og politikere til at påtage sig det samme ansvar, som vi ønsker fra vores side. Det vil vi bede miljøministeren om at tage med til den Nordsøkonference, der afholdes inden for kort tid.

Berlau (FK):

Det kan sikkert ikke komme som nogen overraskelse for nogen – de få, der er til stede her i salen, vi er vel efterhånden nået ned på 7–8 stk., som føler sig foranlediget til at deltage i debatten her – at Fælles Kurs selvfølgelig anbefaler, at man støtter det af os fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Når jeg siger det, er det, fordi det ikke nytter noget, at danske politikere i forhold til sager, som vedrører danske interesser, fortsat optræder som små mus. Det kan ikke være rigtigt, at vi tillader, at der er lande omkring os, som uantastet får lov til at fortsætte med at være medbe-

[Berlau]

stemmende og direkte udslagsgivende omkring den politik, der skal føres inden for områder, som rammer os i særlig høj grad. Og det forekommer mig fuldstændig ufatteligt, at man alene henholder sig til, at vi skal fortsætte med at forsøge at presse andre lande. Vi skal ikke foretage os noget nationalt. Vore embedsmænd og vore politikere skal rejse rundt i verden og forsøge at forklare danske synspunkter.

Alt imens dette foregår, driver gassen ind over Danmark, vore fiskere begynder at tabe arbejdspladser. Det vil sige, at vi i det hele taget bringer os selv i en temmelig ubehjælpssom situation. Det er nødvendigt for Danmark, at vi stiller os op en gang imellem og meddeler omverdenen, at det her er vores politik på dette område, og vi kan ikke acceptere, at der fortsættes med at skabe ødelæggelse i den natur, som vi har.

Derfor var fiskernes aktion, som udmøntedes for nylig, overordentlig berettiget. Disse fiskere burde i virkeligheden aflønnes som ambassadører for Danmark, således at de ikke bliver bragt i den situation, at de skal lide et økonomisk tab. Det, som fiskerne gjorde, var rent faktisk en overordentlig vigtig gerning for Danmark.

Det, der egentlig har kaldt mig herop, er, at jeg vil sige, at det forekommer mig besynderligt, at der ikke er ret mange af ordførerne, som i deres ordførertaler har taget stilling til det spørgsmål, vi har rejst, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt fiskerne skal have en rimelig erstatning for det, de har udført. For hvis nogen udfører væsentligt arbejde for Danmark, bør de naturligvis honoreres for det. Det er ord, vi hører her fra talerstolen til hverdag. Når det drejer sig om erhvervslivet, eksportfremmestøtte osv., mennesker, der må slide og slæbe på luksushoteller over hele verden, taler vi om at give dem muligheder for at få en bedre tilværelse. Det er jo præcis det, som er regeringens opfattelse. Her er der altså tale om nogle mennesker, som ud over at have en af de farligste arbejdspladser i denne verden overhovedet på et tidspunkt også beslutter sig for at droppe deres fiskeri og kaste sig ind i en kamp for at sikre, at Danmark kan opnå nogle forhold på det miljømæssige, som er bedre. Det vil sige, at de forsøger at optræde som ambassadører for Danmark, og det skal de naturligvis også honoreres rimeligt for.

Holdningen her undrer mig, når man ser på andre situationer, hvor man kan have hånden i foret for at redde nogen. For nylig var der nogle, der dukkede op med 3,5 mio. danske skattekrone for at løskøbe to danskere, som var kommet galt af sted i Polen. I den situation havde man ingen problemer med at finde penge. Jeg havde den fornøjelse at tilbringe noget af min tid foran kukkassen her i weekenden, og dér kunne jeg guddødemig se, at nu havde det offentlige været med.

Formanden:

Det må man ikke sige.

Berlau (FK):

Nej, det er rigtigt – han var heller ikke med! Men dér kunne man altså se en gigantisk drukfest blive afholdt ude i Kastrup Lufthavn til ikke mindre end 5.000 kr. pr. deltager, som åd og drak sig igennem kaviar, champagne og halve hummere. Men alt imedens kan fiskerne altså ikke få en rimelig erstatning. Jeg synes, det er en amoralsk og dobbeltmoralisk holdning. Man bør naturligvis sikre, at de ambassadører, Danmark har haft ude i Nordsøen for nylig for at redde miljøet, får en rimelig erstatning for deres tabte arbejdsfortjeneste.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg skal fremkomme med nogle enkelte bemærkninger på baggrund af de ting, der er fremført af ordførerne.

Når vi, som ordføreren for forslagsstillerne gør gældende, skal tage konkrete initiativer til at sikre, at det nu stopper derude på Nordsøen, må vi som hovedgrundlag lægge respekten for international ret samt for gældende bestemmelser. Ønsker vi at køre i den anden side af vejbanen, end lovgivningen tilsiger os, hjælper det jo ikke, at vi farer over dem, der kører korrekt. Så må vi påvirke holdningerne, sådan at vi får baggrund for at kunne ændre lovgivningen og retstilstanden.

Det er præcis den situation, som hr. Kent Kirk var inde på. Det hjælper ikke, at vi tror, vi kan bestemme over de andre Nordsøstater. Vi må have dem til at forstå, hvilken alvorlig situation det er for havområderne, for fiskerne og for den fisk, vi skal spise. Også her kommer sundheden ind i billedet. Først når de forstår disse forhold og vi lægger pres på dem for, at de

[Miljøministeren]

skal forstå, det er noget, der kan lade sig gøre rent praktisk inden for kort tid, kan det ske, at de forlader den kommercielle førsteprioritet. Det er på den baggrund, vi må arbejde så stærkt internationalt, som vi overhovedet kan gøre.

Lad mig stille et konkret spørgsmål om det, som vi vel alle er så bange for der kan ske derude, nemlig udledning af dioxin. Jamen dannes der dioxin?

Sådan som Miljøstyrelsens eksperter vurderer det, er der tale om mindre end ét gram dioxin om året, hvis afbrændingen sker optimalt. Der har været tale om, at det drejede sig om et kilogram om året, men det er altså ikke af den størrelsesorden. Men selv små tilførsler er, som det også er nævnt på denne talerstol, meget farlige, og derfor er det en selvfølge, at det skal reduceres. Jeg vil dog gerne give udtryk for, at det er under forudsætning af, at det foregår optimalt, og det vil sige efter de forskrifter, der nu engang hører sig til, og det er en brandtemperatur omkring 1.200-1.300°. Hvis den ikke er nået, kan dioxinen dannes.

Derfor fastholder vi fra dansk side, at vi skal have kontrol med, hvad der foregår derude, hvad det er, man brænder af, og hvordan. Der skal flere tiltag til, siger hr. Jørgen Tved, og det tilslutter både hr. Helge Mortensen og hr. Gade sig.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at det netop er disse tiltag, vi har taget fra dansk side. Vi havde eksempelvis for nylig et meget vigtigt møde i Holland – det første møde mellem EF og EFTA – for at diskutere fælles miljøproblemer. Der var kun én ud af de atten ministre, der nævnte spørgsmålet om forurening af Nordsøen på baggrund af havafbrænding, og det var den danske. Det gjorde vi meget stærkt og sådan, at det kom ind i den fælles erklæring. Det er et af initiativerne.

Et andet: Det er helt naturligt, at vi går til nordisk regi. Der er vi enige, uanset hvad der bliver sagt. Norge har ikke sagt 1992, Norge siger sidst i 1991. Det gør vi andre også, men man må ikke glemme én ting. Der er nogen, der har sagt, der har været forskellige holdninger. Nej, der har ikke været forskellige holdninger. Den danske holdning er stop for afbrænding nu. Det samme er tilfældet for de øvrige nordiske lande, og det er præcis det samme, fiskeriministre nu har givet udtryk for. Det er nu!

Så spørger hr. Helge Mortensen, hvad man forstår ved »nu«. Det er nu! Det er at gå til Nordsøkonferencen og foreslå, at vi nu her på denne konference vedtager det principielle standpunkt, at det skal stoppes nu.

Så opstår helt naturligt det problem for de lande, der ikke har andre bortskaffelsesmetoder, hvor de skal gøre af deres affald. De vil bede om en afviklingsperiode – skal jeg sige det ret pragmatisk og kontant – på den tid, det vil tage at bygge et Kommunekemi. Vi kan såmænd rådgive dem på bedste vis; det tager kun 3-4 år, hvis viljen er der. Vi ved også, som det er sagt heroppefra, at den mængde, der afbrændes derude, svarer til det, Kommunekemi klarer på et år. Det kan altså lade sig gøre.

Hvor lang skal afviklingsperioden være? Derom har man i nordisk regi sagt: Skal der være en afviklingsperiode, skal den være så kort som muligt. Men vi tør ikke løbe risikoen for, at vi ikke får sat en prop i til sidst. Hvis ikke vi har nogen slutdato, hvor mange tekniske vanskeligheder kan en stat så ikke finde ud af? Vi er nødt til at have denne slutdato. De nordiske lande siger senest 1991, og vi kender andre lande, som har helt andre intentioner, nemlig 1995. Men de farligste er måske dem, der ikke vil have fastsat nogen endelig dato.

Disse initiativer må vi selvfølgelig også tage i EF. Der er rejst forslag fra Kommissionen i EF om stop for afbrænding. Som formand for EF's Ministerråd har jeg taget denne sag på dagsordenen ved det næste møde, vi skal have i EF, og det vil sige, at sagen nu også kommer for i EF-regi for om muligt også ad den vej at få større forståelse og større vilje til at tage fat på den og få truffet beslutning om at få det stoppet.

Vi har mistanke om, at andre lande end dem, der bor omkring Nordsøen, afbrænder i Nordsøen. Det var da dejligt, siger hr. Gade, at ministeren nu også er blevet klar over det, og hr. Helge Mortensen er inde på, at vi nu ved, at det er et amerikansk skib. Jamen jeg må sige det klart: Det er et chartret amerikansk skib med spansk affaldsmateriale.

Der bliver spurgt, om der er enighed om noget, og hr. Gade mener, at ministeren finder nogle tiltag, som er kendt. Det er da rigtigt, at jeg nævnte, at man er enige om en del af disse tiltag. Man er enige om, at der er tale om midlertidige afbrændingsmetoder, og man er enige om også, at der skal være klar beslutning om en slutdato.

[Miljøministeren]

Det, der er væsentligt, er, at man ved begyndelsen af forhandlingerne på embedsmandsplan om Nordsøkonferencens indhold og dagsorden klart får fastslået disse principper, herunder at materialet skal være fra det land, der afbrænder. Det er jo en ny og vigtig situation, og den har hr. Gade fattet fuldstændig korrekt. Og hvordan ligger det egentlig med det? Som jeg har sagt i Rom, i Madrid og i Lissabon og London i de sidste dage, må det være en selvfølge, at man imødekommer det danske krav om, at kun de lande, der ligger omkring Nordsøen, kan gøre brug af den gældende ret, indtil den bliver afviklet – det kan ikke være andre nationer. Hvordan ligger det med andre lande? Vesttyskland leverer som bekendt ca. 50 pct. af forbrændingsmaterialet til Nordsøen, og min belgiske kollega fortalte mig, at 98 pct. af denne mængde går ud fra den belgiske havn Antwerpen, men at Belgien havde meddelt Vesttyskland, at der nu skulle en afviklingsperiode til på højst 2 år. Der er altså skred i holdningerne, og det er opmuntrende. Derfor tror jeg også, at vi med det, der er sket derude på Nordsøen og med den markante holdning, det danske Folketing har haft og også i dag markerer at have, nemlig enighed om, at det skal stoppe nu, begynder at gøre os gældende ude omkring i landene.

Jeg har netop over for mine nordiske kolleger på det sidste møde, vi havde, fastholdt ikke at ville gå ind i nogen diskussion om kompromiser på nuværende tidspunkt, og når jeg siger på nuværende tidspunkt, mener jeg, at det skal stå klart, at det danske oplæg er, at vi stopper nu, og at vi får denne principielle vedtagelse på Londonkonferencen. Derefter må man tage stilling til, om der skal være en afviklingsperiode rent teknisk, og hvor lang tid denne afviklingsperiode skal være. I den forbindelse vil jeg gentage, at det er meget væsentligt, vi ikke undlader at få sat en slutdato; ellers er jeg bange for, at det hele kan svømme igen.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg skal gemme mine kommentarer til de andre indlæg, til jeg får ordet senere, men jeg synes, det for debattens klarhed kunne være vigtigt at få at vide, hvad ministeren mener med »stop nu«. Betyder det, at ministeren er enig i det, der står i den dagsorden, som Socialdemo-

kratiet, SF og Det Radikale Venstre har fremsat, og hvor det hedder, at den danske regering vil stille forslag på Nordsøkonferencen om et forbud mod udstedelse af nye tilladelser? For dette er jo konkret opbygget på tilladelser. Vil man stille forslag om og fastholde det på konferencen, at nye tilladelser til havafbrænding efter den 31. december 1987 bliver forbudt, således at vi har sikkerhed for, at »stop nu« betyder noget konkret? Vores dagsorden er udformet sådan, fordi vi vil have sikkerhed for det. Jeg vil gerne spørge, om ministeren er enig i det, der står i de første to pinde i vores dagsordensforslag. Det vil være vigtigt for os at vide for at finde ud af, hvordan resten af debatten skal foregå.

Jørgen Tved (FK):

Jeg var også lidt i tvivl om, hvad ministerens udtalelse egentlig gik ud på. Jeg havde faktisk forstået på de andre regeringspartiers ordførere, at det var umuligt at få et stop nu, men jeg forstod nu på ministeren, at han var enig med os fra Fælles Kurs i, at det, det drejede sig om, var et stop nu, og – hvis jeg må drage den måske lidt vidtgående konklusion – at ministeren vil anbefale den dagsorden, vi har foreslået. I så fald har vi da nået formålet med denne debat, og vi har markeret den danske regerings holdning. Men så synes jeg også, ministeren skulle gå så vidt, at han finder de forholdsvis beskedne midler, som fiskerne efter vores opfattelse har krav på i erstatning.

Jeg er måske knap så imponeret af det, den radikale ordfører sagde, for når man skal deltage i en debat som denne, må man naturligvis også vide lidt om de ting, man udtaler sig om. Det er måske også en lidt spids bemærkning til andre ordførere, som taler om, at vi fortsat skal henvende os i kommissioner, internationale forsamlinger, råd osv. Jamen alt mens vi gør det, så går tiden.

Det, jeg gerne vil pointere, er, at der faktisk i EF-Parlamentet er vedtaget et forbud mod havafbrænding. Det forslag, som blev omtalt fra den radikale ordførers side, og som Marie Jepsen skulle være forslagsstiller til, har faktisk slet ikke været til afstemning, idet den såkaldte Regnbueliste fremsatte et forslag, der var endnu mere vidtgående, og som altså også blev vedtaget.

[Jørgen Tved]

Hvad betyder det? Ja, vi ved jo alle sammen, at det besynderlige EF-Parlament ikke har beføjelser til noget som helst, at det ikke betyder en pind, hvad man vedtager dernede, og at det ikke får nogen som helst konsekvenser. Kendsgerningerne om EF-Parlamentet er, at det er penge ud af lommen – der kommer ikke megen ild af den affære.

Jeg ved også, ministeren og hans parti kender til en legende om, at man kunne bespise en meget stor menneskemængde med 5 fisk og et par tørre brød. Det er måske den situation, ministeren tror vil blive gentaget, hvis vi skal udskyde en afgørelse det ene år efter det andet, for udskydelser bliver der jo uægtelig tale om. Jeg tror ikke, at de ca. 30 medlemmer, som nu følger debatten, helt klart har gjort sig bekendt med, hvad det egentlig er for farlige ting, man leger med.

Dioxin har jeg omtalt, men prøv at skrive på et stykke papir et nul og et komma, sæt så 9 nuller og skriv et 3-tal efter de ni nuller, så har man den mængde dioxin af 1 g, som et voksent menneske på ca. 60 kg kan tåle. Det er en så lille brøkdelt af et gram, vi her opererer med, som er faregrænsen for et voksent menneske, og så nytter det ikke at stå her og prøve at sige, at vi godt kan tåle en sådan dosis, som flere af de borgerlige ordførere har givet udtryk for.

Jeg skal slet ikke tale om Fremskridtspartiet, som havde hevet en tale frem – jeg tror, den var fra 1977 eller sådan noget lignende og havde ikke så meget med sagen at gøre – og som altså ikke havde fundet nogen som helst videnskabelige belæg for, at der var fare ved noget som helst – det har de jo som regel ikke.

Her har Levnedsmiddelstyrelsen altså givet os nogle oplysninger om, hvor farlige dioxinerne er, men der er også andre stoffer, som bliver frigivet ved afbrænding af dette materiale. Derfor er det nødvendigt, at vi griber ind så øjeblikkeligt som muligt, og jeg beklager, at regeringspartierne ikke har fantasi til at finde ud af, hvilke former for pression man skal øve over for andre stater.

Nu får vi at vide af ministeren, at der altså også kommer amerikanske skibe med spansk affald, der skal afbrændes i Nordsøen. Hvorfor de skal ind i Nordsøen og gøre det, ved jeg ikke, men det må der vel være en forklaring på. Nordsøstaterne er åbenbart for vægelsindede, så de ikke kan enes om noget som helst og altså heller ikke kan enes om at få stoppet det.

Når det kristelige partis ordfører siger, at vi kan bygge et nyt Kommunekemi i fællesskab i nordisk regi, er det, fordi man ikke hører efter i timerne, for det er ikke det, det drejer sig om. Det er ikke, fordi man ikke teknisk kan klare problemet i land. Sagen er, at det koster penge. Det koster nemlig 5 gange så meget at afbrænde i land, som det vil koste at afbrænde det ude i Nordsøen. Det var de tal, ministeren gav her fra talerstolen. Det er altså et spørgsmål om kold kasse, om økonomi.

Det er det, sagen drejer sig om, og så kan det godt være, man kan løfte blikket til de højere magter, men det kommer der ikke noget ud af. Det, det drejer sig om, er altså at finde ud af, hvordan vi får gjort de andre Nordsøstater opmærksom på, at det skal standses, og at det, som ministeren siger, skal være nu.

Dér er det nødvendigt med pressionsmidler, men jeg siger ikke, man skal anvende de pressionsmidler, andre stater bruger i Den Persiske Golf for at sikre deres påståede interesser dér. Jeg vil ikke gribe til den slags midler, men der er altså nogen, der har fantasi til, jeg havde nær sagt også at drive os til afgrundens rand for at få varetaget deres påståede interesser. Her er det vore legitime fiskerimæssige og miljømæssige interesser, og derfor vil vi gerne se lidt mere fantasi end det, vi har set til dato. At henvise til international ret, og om vi skal køre i højre eller venstre side af vejen, havde jeg nær sagt, er at give op over for problemet. Det er vel faktisk at fortælle denne forsamling, at der ikke er noget at gøre; de andre vil jo ikke, og vi kan ikke gøre noget alene. Nej, man kan ikke gøre noget alene, medmindre man bruger nogle metoder, som også i denne sag er lidt utraditionelle.

Jeg vil derfor anbefale, at man af de kilder, som åbenbart somme tider er lidt gedulgte for offentligheden, men som man altså kan gribe til, når det er turister, der kommer i vanskeligheder i Polen, finder de få millioner kroner frem og giver dem i erstatning til fiskerne, fordi de har været med til at gøre offentligheden ikke bare i Danmark, men i hele Europa opmærksom på, hvad det er for ting, der foregår i Nordsøen. Lad dem dog få, jeg havde nær sagt både et ridderkors og meget mere, fordi de har bragt dette problem frem til offentligheden, sådan at alle kan forstå det. At være smålig i den sag synes jeg er for dårligt.

[Jørgen Tved]

Og lad så ministerens ord om, at stoppet skal ske nu, komme til udtryk ved, at man naturligvis vedtager det forslag om motiveret dagsorden, der fremsat af Fælles Kurs.

Helge Mortensen (S):

Jeg hæftede mig ved, at der i debatten bortset fra fru Kirsten Madsen fra Fremskridtspartiet er enighed i Folketinget om, at afbrændingerne på Nordsøen har skadelige virkninger for både menneskeheden, det økologiske system og hele sikkerheden for menneskehedens eksistens. Det er grundlæggende i denne debat, når vi bortser fra fru Kirsten Madsens synspunkt.

Det problem, som jeg mener er afgørende i den aktuelle debat, er, hvad ministeren mener med, at man skal stoppe afbrændingerne nu. Ministeren har her i anden omgang gentaget, at det er nu. Ministeren har også sagt, at de nordiske lande er enige om 1991 – sådan forstod jeg det i alt fald.

Jeg efterlyste et initiativ fra dansk side i forbindelse med Nordisk Råd om at finde en fælles holdning til en dato, der dækker over begrebet »nu«. Jeg er af den opfattelse, når man dertil lægger, at ministeren siger, der må findes en dato, så man praktisk kan afvikle de problemer, der vil være ved at standse afbrændingen og flytte den til forbrændinger i land – altså at der bygges afbrændingssteder i land – at det hører med ind i »nu«, at det skal stoppes nu. Derfor finder jeg, at det dagsordensforslag, som hr. Gade på vegne af Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og SF har fremsat, faktisk siger, at det, Danmark skal gøre på Nordøkonferencen og søge de nordiske landes tilslutning til, er at udtrykke, at dette nu skal forstås sådan, at det fra nytår er slut med nye tilladelser til havafbrænding, og at det senest om to år, men meget gerne før, hvis det er teknisk muligt, men altså senest om to år, og det vil sige ved udgangen af 1989, er slut med afbrændinger i Nordsøen. Det finder jeg, selv om det ikke er lige nu, er så tæt på et nu, som vi overhovedet teknisk og politisk muligt kan komme, og dermed har vi også taget højde for den tekniske indvending, der kan være ved at finde alternativer til afbrændinger i Nordsøen.

Med det udgangspunkt vil jeg opfordre til, at Folketinget stemmer for det af Socialdemokratiet, SF og De Radikale fremsatte dagsordensforslag, fordi det er nu.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Til den sidste ærede taler vil jeg sige, ligesom jeg sagde før, da der var en herre oppe, som ikke havde hørt efter, at vi selvfølgelig, som vi har haft i Danmark igennem mange år, skal have den faste politik, at vi ikke selv benytter havet som affaldsplads. Vi kan altså ikke herfra dirigere andre lande, men vi har indgået nogle aftaler, og hvis vi skal holde disse aftaler, er vi nødt til at fortsætte de foreløbige aftaler indtil 1991.

Det er fuldstændig vildt at sige, at vi ikke ønsker at have vores have rene, og at vi ikke ønsker at gøre noget for det. Det gør vi, men det er det muliges politik og ikke utopia, vi går ind for.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Hvad nu, hr. Helge Mortensen, hvis de andre lande ikke vil rette sig efter, hvad Danmark siger?

(Kort bemærkning).

Helge Mortensen (S):

Til fru Kirsten Madsen vil jeg gerne sige, at vi faktisk har disse internationale konventioner som grundlag for forhandlingerne landene imellem, og jeg vil gerne understrege, at det mandat, som vi gerne vil være med til at stille bag den danske miljøminister i forhandlingerne ved Londonkonferencen, er et bud til de øvrige lande. Det er også et svar til hr. Svend Heiselberg.

Jeg er af den opfattelse, at vi under disse forhandlinger bør fastholde et forslag om, at afbrændingerne skal stoppes nu, og måske i modsætning til hr. Svend Heiselberg tror jeg faktisk, at der er meget stor international forståelse for det synspunkt ikke alene her i de nordiske lande, men også i de andre konventionslande.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Jeg var på et tidspunkt i debatten ved at være i tvivl om, hvorvidt det var en udenrigspolitisk debat, vi havde, sådan sikkerhedspolitisk, for jeg opfattede hr. Jørgen Tved i starten af debatten tale om, at det var vores venner, der forurenede, og så fik hr. Jørgen Tved jo rigtig fra sit

[Ahlmann-Ohlsen]

talkursus trukket NATO og EF osv. frem. Jeg vil bede om, at Fælles Kurs bruger den energi, man har brugt her i dag, på at arbejde lige så ihærdigt og lige så intenst på, at Sovjetunionen overholder Marpolkonventionens afsnit om dumpning af køkkenaffald fra skibe, det, som sviner vore strande til, og jeg beder om, at man fra den side følger op og fortæller Sovjetunionen, der jo er det eneste land, der mangler, før end denne konvention træder i kraft, at man må have dette arbejde til at lykkes. Og så kunne jeg måske også anbefale, at man for helt at få kendskab til forholdene også købte NOAH's bog »Som vinden blæser«.

Debatten i dag har ellers været en positiv debat for miljøet. Den er en fortsættelse af den holdning, man har haft igennem en lang række år under denne regering, under denne miljøminister, hvor man har sluttet sig til nogle hovedprincipper om, at vores natur og vores miljø skal bevares. Det er naturligvis af største betydning, at vi også, når vi taler forurening af vore have, og når synspunkterne ligger så relativt tæt, som de gør, også udadtil fra dansk side ikke splitter Parlamentet, men samler det.

Jeg skal derfor på vegne af regeringspartierne give udtryk for, at vi kan støtte den af hr. Gade, hr. Helge Mortensen og fru Marianne Jøved fremsatte dagsorden.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Jeg vil gerne have at vide, hvad hr. Ahlmann-Ohlsen mener med, at vi også skal prøve på at få Sovjetunionen til at lade være med at dumpe f.eks. køkkenaffald.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at Fælles Kurs er et rent dansk parti, der ikke har nogen partimæssige forbindelser med andre lande, og at vi i dette Folketing vil fortolke og tolke danske problemer, men vi vil også tolke internationale problemer, når det drejer sig om miljøsvineri. Vi anerkender ingen nationers ret til at skade miljøet på noget som helst felt.

Men jeg vil gerne have, at hr. Ahlmann-Ohlsen forklarer, hvad han mente med den in-situation.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Jeg synes selvfølgelig efterhånden, det er

temmelig vanvittigt, at hr. Helge Mortensen bliver ved med at fremføre med de samme ting, som jeg har svaret på. Men da han jo bliver ved med det, må jeg sige, at vi da selvfølgelig vil fortsætte med, som vi altid har gjort, at ville bevare naturen, men vi finder ingen grund til hysteri. Selvfølgelig vil vi da holde de internationale aftaler, der er; det kan der ikke være nogen tvivl om. Men det dér massehysteri gider vi altså ikke være med til.

(Kort bemærkning).

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Nu ved jeg ikke, om hr. Preben Møller Hansen var til stede under den første del af debatten, men det, jeg refererede til i mit indlæg, og appellerer til at man arbejder for her i Folketinget blandt partierne, det går jo på Sovjetunionens manglende interesse for det afsnit i Marpolkonventionen, der taler om køkkenaffald. Men hr. Jørgen Tved nævnte jo i sit første indlæg specielt vores venner i NATO og EF. Hvis den er så allround, den interesse, som hr. Preben Møller Hansen giver udtryk for, hvorfor så specielt bruge ordet »vores venner« i NATO og i EF?

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Jeg tror også, jeg understregede, at det nok ikke så meget var *mine* venner, jeg omtalte. Men det er jo sådan, at flertallet i denne forsamling har meget nære venskabelige forbindelser med netop EF-landene og NATO-landene, og det må da være muligt at overtale vennerne med fornuftige argumenter om, at de skal stoppe deres svineri.

(Kort bemærkning).

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Jo, men så fik vi jo netop pointeret, at det ikke er hr. Jørgen Tveds venner, når vi taler NATO og EF, og det synes jeg egentlig Folketinget er meget godt tjent med.

Gade (SF):

Jeg vil godt sige til hr. Ahlmann-Ohlsen, at det er tilfredsstillende, at regeringspartierne vil støtte den dagsorden, som vi har fremsat fra Socialdemokratiets, Det Radikale Venstres og

[Gade]

SF's side. Det lå ikke helt så klart i starten af debatten, men jeg er glad for, at den afklaring er kommet.

Dermed har jeg jo også, selv om jeg ikke fik svar direkte af miljøministeren, indirekte nu fået det svar via hr. Ahlmann-Ohlson, at det, regeringen mener om et stop for havafbrænding nu, det er det, som er formuleret i denne dagsorden. Det er det, der konkret skal føres frem på Nordsøkonferencen, og det er det, der skal fastholdes, og det vil også fremgå af den endelige deklARATION, som i givet fald bliver vedtaget på konferencen. Det er jeg glad for, og jeg synes, det er meget tilfredsstillende, at debatten kan få det udfald.

Jeg tror, det er en erkendelse af, at Nordsøkonferencen, som snart kommer, er et politisk forum, hvor Danmark skal benytte lejligheden til at rejse denne sag og andre sager og stærkt udnytte den opmærksomhed, der er om disse sager, og så satse på, at får vi ikke de ting igennem på Nordsøkonferencen, hvor ministrene mødes, så er der dog fortsat et forhandlingsforløb, det forhandlingsforløb, som ligger i konventionerne, og det, der også er bygget ind i denne dagsorden for så vidt angår at forberede møderne i Londonkonventionen.

Det er tilfredsstillende; jeg synes, det havde været mere bekymrende, om vi ikke var blevet enige om denne dagsorden i forlængelse af den dagsorden om at prioritere det internationale miljø Samarbejde, som et meget stort flertal i Folketinget vedtog sidste år.

Så vil jeg sige om den dagsorden, som hr. Jørgen Tved har stillet fra Fælles Kurs, at den første del af den opfatter jeg i realiteten som dækket af den dagsorden, jeg har været med til at stille. Vi er gået ind konkret, vi har stillet forslagene til konventionsteksterne osv. konkret, men i realiteten opfatter jeg ingen uenighed og forskel på det punkt.

Dér, hvor jeg ikke er enig med hr. Jørgen Tved, er i spørgsmålet om erstatningerne til fiskerne. Jeg mener, den bedste støtte, vi her i Folketinget kan give til fiskerne, er en dagsorden som den foreslåede, der er kontant, konkret. Det er noget, der kan arbejdes videre med. Og så mener jeg, at kampen for at varetage fiskernes interesser i forbindelse med forureningen vil kunne finde sted i forhandlinger med andre landes fiskeriministre. Der bør stilles krav om reduktion af kvoter til de lande, der

fortsat opfører sig helt utilladeligt på Nordsøen.

Dermed har jeg givet den melding, at vi ikke kan medvirke på grund af den sidste del af dagsordenen, men at vi opfatter første del som identisk med vor.

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil meget gerne kort udtrykke min store glæde over, at et meget bredt flertal i Folketinget nu kan bakke op omkring den dagsorden, som er stillet af Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre, og jeg håber, at miljøministeren med den i ryggen kan nå et langt skridt i de kommende forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at Fælles Kurs er modstandere af dansk medlemskab af EF, og vi er fredens folk, vi ønsker ikke vor deltagelse i NATO.

Men vi vil samtidig gøre rede for, at vi også er modstandere af Warszawapagten, idet vi mener, at fred ikke er noget, man opnår ved hjælp af krigsinstrumenter. Det opnår man ved at tale fredens sag.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Jeg må sige, at jeg er lidt overrasket over den udvikling, debatten har fået.

Jeg er måske lidt overrasket over, at regeringspartierne godt vil give miljøministeren et mandat at forhandle med, og derfor vil jeg gerne meddele, at hvis miljøministeren med et stort set enigt Folketing i ryggen mener, at han har store muligheder for et meget hurtigt stop for afbrænding af gift i Nordsøen, så vil vi stemme for den dagsorden, der er stillet af De Radikale, SF og Socialdemokratiet.

Vi beklager dybt, at Folketinget ikke har mod til at gå ind i et erstatningsspørgsmål, men vi håber, at fiskerne har vundet så meget ved deres aktion, at de forstår, at Folketinget godt kan optræde temmelig småligt i visse sager.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 16 af

Gade (SF), Helge Mortensen (S) og Marianne Jøved (RV) (se foran) vedtoges med 104 stemmer (S, KF, SF, V, RV, CD, KRF og FK) mod 7 (FP); ingen stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 15 af Jørgen Tved (FK) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) *Forhandling om redegørelse nr. R 3:*

Industriministerens redegørelse af 4. november 1987 vedrørende brancheglidning i den finansielle sektor.

(Redegørelsen anmeldt 4/11 87. Redegørelsen givet 4/11 87. Meddelelse om forhandling 4/11 87).

Forhandling

Erling Olsen (S):

Tak for redegørelsen. Den var interessant og velegnet til at kridte banen op for regering og opposition.

Der er noget, vi er enige om. Det er et styrket tilsyn, styrket revision og indskydergaranti. Formen, teknikken kan vi diskutere, men sigtet er vi enige om.

Så er der noget, vi er uenige om. Det drejer sig i første omgang om, hvorvidt man skal have et fælles tilsyn med alle finansielle virksomheder og institutioner. Regeringen har taget det prisværdige initiativ at samle tilsyn under Industriministeriet til ét finanstillsyn. Vi ville gerne, at det blev udstrakt, sådan at vi fik alle tilsyn under samme tilsyn, og jeg skal illustrere vigtigheden af dette ved et meget aktuelt eksempel:

Bank- og Sparekassetilsynet opdagede de såkaldte babylån for længe siden, men reagerede ikke, for det var ikke deres bord. Man underrettede ikke engang Realkreditilsynet i Boligministeriet. Havde vi haft et fælles tilsyn, var babylånene formentlig blevet kvalt kort efter fødslen, og vi havde måske undgået C & G Bank-skandalen.

Den anden ting, som skiller regering og opposition, er, at vi mener, at brancheglidning

bør imødegås ved at bløde op for arbejdsdelingen og erstatte et institutionelt tilsyn med et funktionelt. Regeringen mener, at man skal fastholde arbejdsdelingen og tillade koncern-dannelser.

Hvad betyder det på almindeligt dansk? Det betyder f.eks., at Socialdemokratiet vil tillade Den Danske Bank at sælge forsikringer og Baltica at modtage indskud, men til gengæld forlanger, at Baltica i sine indskudsforretninger følger bankernes spilleregler og Den Danske Bank følger spillereglerne for forsikringselskaber.

Regeringen vil ikke tillade Baltica at modtage indskud, og den vil ikke tillade Den Danske Bank at sælge forsikringer. Men den vil godt tillade en finansiell koncern, hvor Baltica og Den Danske Bank var sammen i en kæmpekoncern – lad os for simpelhedens skyld kalde dem Dantica – som bliver en af de største finansielle koncentrationer her i landet.

Det vil sige, at Socialdemokratiets linje er at øge konkurrencen, regeringens linje er at øge kapitalkoncentrationen. Det er i en nøddeskal forskellen mellem socialdemokratisk og borgerlig kapitalmarkedspolitik.

Så er der enkelte ting, vi måske kunne blive enige om. Vi vil gerne se på nye regler for egenkapital i banker og sparekasser m.v. Vi synes, det er en god idé at indrette egenkapitalkravet efter, hvilke risici man er inde i. Men vi vil være meget opmærksomme på, om det betyder en total nedsættelse af egenkapitalkravet. Skal niveauet for egenkapitalen ændres her i landet, så skal det op og ikke ned.

Det sidste er spørgsmålet om sparekassernes adgang til at skaffe sig kapital over aktiemarkedet. Vi har kolossal sympati for sparekasserne og vil nødig se dem miste markedetsandel, fordi de ikke får tilført nødvendig kapital. Men ideen om overgang til aktieselskaber køber vi ikke umiddelbart.

Hvis sparekasserne, der er et nonprofitforetagende, bliver aktieselskaber, får de som andre aktieselskaber til formål at indtjene penge til aktionærerne. Det kan være, det bliver nødvendigt for at tilføre den nødvendige kapital, men så er de ikke sparekasser længere. Lad os kalde dem sparebanker; så er de banker med en særlig historisk baggrund.

Vi må, hvis vi skal acceptere denne konstruktion – hvad vi ikke er sikre på vi kan – i hvert